

การพัฒนาทุนมนุษย์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในจังหวัดสระบุรี*

DEVELOPMENT OF HUMAN CAPITAL AND GOOD GOVERNANCE AFFECTING THE LIFE QUALITY OF PEOPLE IN SARABURI PROVINCE

ธีระยุทธ ครุฑพันธ์*, วิทยา สุจริตรนารักษ์, ธนิสร ยืนยง

Terayut Krutpan*, Withaya Sucharitharugse, Tanisorn Yeunyong

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ปทุมธานี ประเทศไทย

Faculty of Political Science, Pathumthani University, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: sayaporn.may@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี วิเคราะห์การพัฒนาทุนมนุษย์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี และเสนอแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาทุนมนุษย์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตจังหวัดสระบุรี จำนวน 400 คน เลือกโดยใช้สูตรการคำนวณผู้ให้ข้อมูลสำคัญการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ เฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านทัศนคติ รองลงมา คือ ด้านความสามารถ ด้านความสามารถทางสติปัญญา และด้านทักษะ ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์การพัฒนาทุนมนุษย์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของประชาชนในจังหวัดสระบุรี ด้านความสามารถ ด้านทัศนคติ หลักนิติธรรม หลักการกระจายอำนาจ และหลักตอบสนอง ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสระบุรี ได้ร้อยละ 32.30 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการพัฒนาความสามารถของประชาชน การสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ประชาชน ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเข้ามาใช้เป็นหลักในการพัฒนาทุนมนุษย์ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ตอบสนองความต้องการของประชาชนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนาทุนมนุษย์, การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, คุณภาพชีวิตของประชาชน, จังหวัดสระบุรี

Abstract

The objectives of this research article were to study the level of quality of life among people in Saraburi Province, to analyze human capital development and good governance practices that affected the quality of life of the people, and to propose guidelines for promoting human capital development, good governance, and the improvement of people's quality of life in Saraburi Province. The study employed a mixed-methods approach. The quantitative sample consisted of 400 people aged 18 years and over who were eligible to vote in Saraburi Province, selected by a statistical formula, while the qualitative data were obtained from 20 key informants selected purposively. The research instruments included questionnaires and in-depth interviews. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The research findings revealed that the overall quality of life of people in Saraburi Province was at a high level. When ranked by mean scores from highest to lowest, the results showed that the attitude aspect ranked first, followed by ability, intellectual ability, and skills, respectively. The analysis of human capital development and good governance practices indicated that ability, attitude, the rule of law, decentralization, and responsiveness influenced the quality of life of people in Saraburi Province by 32.30 percent, with a statistical significance level of .05. The study suggested that the development of people's abilities, the creation of positive attitudes, and the encouragement of local administrative organizations to apply good governance principles in human capital development should be promoted to ensure fairness, responsiveness, and sustainable improvement in the quality of life of the people.

Keywords: Human Capital Development, Good Governance, Life Quality of People, Saraburi Province

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกสบายในชีวิตแก่พลเมือง รวมถึงการส่งเสริมทางด้านร่างกาย และสภาพจิตใจ ต่างก็เป็น ประเด็นที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น การตื่นตัวในการศึกษาคุณภาพชีวิตของ ประชากรมีมานานหลังจากที่แพร่ขยายในประเทศทางตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาและแคนาดาไปสู่นานาประเทศทั่วโลก เป็นการยืนยันถึงความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษา คุณภาพชีวิตของประชากร อันจะนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุงหรือวางแผนนโยบายของประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในประเทศ สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญ “มนุษย์หรือคนในสังคมเป็นหลัก” ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลาง

พัฒนา” ซึ่งมีแนวทางการ พัฒนابนพื้นฐานของการให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และจากการกำหนด ยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศ จึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐาน การพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุข ภาวะที่ดีขึ้นให้คนทุกช่วงวัยมี ทักษะความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้น รวมทั้งให้สถาบันทางสังคมมี ความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น (อนรรฆ อีสเฮาะ, 2562)

การจัดการทุนมนุษย์ (human capital management) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องทำการ พัฒนาผู้ปฏิบัติงาน เพื่อจะได้เข้ามามีส่วนร่วมและทำประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืน โดยเน้น การพัฒนาผู้ปฏิบัติงานให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งสังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีคุณภาพและเปิดโอกาส ให้กับ ผู้ปฏิบัติงานได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ซึ่งทุกองค์การจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการ จัดการทุนมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์หรือผู้ปฏิบัติงานเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ไม่สามารถใช้เครื่องจักรหรือ เครื่องมือ มาทดแทนได้ ผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกรัก มีสมอง มีจิตวิญญาณ และมีความคิด การจัดการทุนมนุษย์ มีความแตกต่างจากทรัพยากรอื่น ๆ ดังนั้น ผู้บริหาร ต้องทำความเข้าใจถึงความต้องการของผู้ปฏิบัติงานและให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพ คุณภาพชีวิต ความปลอดภัย ความยุติธรรมและของผู้ปฏิบัติงานด้วย โดยเป้าหมายการจัดการนั้นจะมุ่งเน้นที่การสร้างคุณค่า เพิ่มขึ้น การใช้ศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานที่จะทำให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อความมั่นคงและมั่งคั่ง รวมทั้งอยู่ ร่วมกันอย่างสันติสุข (ลัดดาวัลย์ คงทอง, 2561)

คุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อบุคคลและสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถ กำหนดการสร้างเกณฑ์มาตรฐานเพื่อให้ระดับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้และเพื่อการทำให้การพัฒนาตนเองและ สังคมไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนา บุคคลแต่ละคน และแต่ละครอบครัวจึงมีการพัฒนาตนเองในด้านการศึกษา การมี แนวคิดและเจตคติที่ดี การรู้จักบริหารตนเอง การมีความเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น การมีอาชีพ มีรายได้ มีคุณธรรม และศีลธรรม ฯลฯ หากทุกคนในสังคมสามารถปฏิบัติได้เช่นนี้ก็เท่ากับว่า สามารถช่วยยกระดับทั้งของตนเองและ สังคมให้มีความดี มีความเจริญงอกงาม พัฒนาไปสู่สังคมอุดมคติ ปัญหาต่างๆ ในสังคมจะลดลงหรือหมดไป เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลภาวะเป็นพิษ ฯลฯ ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ จึงใช้ ความพยายามอย่างเต็มที่ในการที่จะพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้นจนถึงระดับมาตรฐาน ที่สังคมต้องการ ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้สมาชิกในสังคมทุกคนมีความกินดี อยู่ดี มีความสุขสมบูรณ์ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2551) ซึ่งคุณภาพชีวิตถือเป็นระดับความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม และระดับความพึงพอใจในความต้องการส่วนหนึ่งของมนุษย์ ดังนั้น คุณภาพชีวิตจึงเป็นระดับของการมีชีวิตที่ดี มีความสุข ความพึงพอใจในชีวิต และสภาพแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคม (UNESCO, 1993) สำหรับ จังหวัดสระบุรีนั้น ถือเป็นจังหวัดสำคัญในพื้นที่ภาคกลางและเป็นประตูสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความโดดเด่นทั้งด้าน อุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ ด้านการเกษตร และเป็นศูนย์กลางคมนาคม การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในจังหวัดสระบุรีจึงมีความซับซ้อนและต้องเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน ทั้งในมิติของการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในภาคอุตสาหกรรม การดูแลคุณภาพชีวิตของประชากรที่มีความหลากหลาย ตลอดจนการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้การเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์ของประชาชนในพื้นที่ ควบคู่ไปกับการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในจังหวัด จึงเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้จังหวัดสระบุรีสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามแผนระดับชาติ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (นิตรฐพร โพธิ์รักษา และคณะ, 2023)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาทุนมนุษย์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน วิเคราะห์การพัฒนาทุนมนุษย์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน และเสนอแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาทุนมนุษย์ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประเด็นท้าทายต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดสระบุรี จะมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสระบุรี มากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนาทุนมนุษย์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสระบุรี เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาทุนมนุษย์ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน แก้ไขปัญหาความเป็นอยู่ของประชาชนในจังหวัดสระบุรี ตามหลักการบริหารหรือการปกครองที่ประกอบไปด้วยหลักธรรม คุณงามความดี ปกครองโดยยึดหลักกฎหมายได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาทุนมนุษย์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาทุนมนุษย์ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทุนมนุษย์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสระบุรี เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (mixed methods research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (mixed methods research) โดยเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิเชิงปริมาณจากแบบสอบถามและเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดสระบุรี จำนวนทั้งสิ้น 418,331 คน แบ่งออกเป็นเพศชาย 206,302 คน และเพศหญิง 212,029 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดสระบุรี จำนวน 400 คน จากการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Yamane, T., 1973) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างขั้นที่ 1 สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิโดยอาศัยสัดส่วน (stratified sampling) และ ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับสลาก (lottery sampling)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 20 คน ประกอบด้วย ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดสระบุรี จำนวน 10 คน นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น/รองนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น/ผู้บริหารท้องถิ่น/ผู้นำท้องถิ่น/ชุมชน จำนวน 10 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เป็นผู้มีประสบการณ์พัฒนาทุนมนุษย์และการบริหารกิจการบ้านเมือง และมีเกี่ยวข้องในพัฒนาทุนมนุษย์ การบริหารกิจการบ้านเมืองและคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสระบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม (questionnaires) เพื่อทำการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแบบสอบถามขึ้นจากการศึกษาผลงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์ ประกอบด้วย 1) ความสามารถ 2) ทักษะ 3) ทศนคติ และ 4) ความสามารถทางสติปัญญา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิผล 2) หลักประสิทธิภาพ 3) หลักตอบสนอง 4) หลักการรับผิชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ประกอบด้วย 1) ความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ 2) สุขภาพ 3) ชีวิตด้านการใช้สติปัญญา 4) ชีวิตการทำงาน 5) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ 6) ชีวิตครอบครัว และ 7) ชีวิตในชุมชน

การวัดระดับความคิดเห็นในการตอบแบบสอบถาม ได้กำหนดใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความแม่นยำของแบบสอบถามเป็น 2 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และ 2) การหาค่าความเที่ยง ดังนี้ 1) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการหลังจากได้สร้างเครื่องมือแบบสอบถามขึ้นมา โดยนำแบบสอบถามไปตรวจสอบว่า เมื่อผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนั้นแบบสอบถามจะสามารถวัดในส่วนของเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการวัดได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งกระบวนการตรวจสอบนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ และนำผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC (index of item objective congruence) โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ ถ้าข้อคำถามวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ ได้ + 1 คะแนน ถ้าไม่แน่ใจข้อคำถามนั้นวัดตรงจุดประสงค์หรือไม่ ได้ 0 คะแนน ถ้าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงจุดประสงค์ ได้ - 1 คะแนน นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ประเมินมารวมลงในแบบวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อคำถามวัดจุดประสงค์เพื่อหาค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า

0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.82 ถือว่าผ่านเกณฑ์ (Turner, R. C. & Carlson, L., 2003) และ 2) การหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ภายหลังจากที่นำเครื่องมือแบบสอบถามไปผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และนำไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มตัวอย่างประชาชนในจังหวัดลพบุรี เพื่อหาค่าความเที่ยง จำนวน 30 ชุด วิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค โดยกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับได้ คือ มากกว่า 0.70 ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .93 ผ่านเกณฑ์ (Cronbach, L. J., 1990)

2. แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์ ประกอบด้วย 1) ความสามารถ 2) ทักษะ 3) ทศนคติ และ 4) ความสามารถทางสติปัญญา

ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิผล 2) หลักประสิทธิภาพ 3) หลักตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ส่วนที่ 3 บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ประกอบด้วย 1) ความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ 2) สุขภาพ 3) ชีวิตด้านการใช้สติปัญญา 4) ชีวิตการทำงาน 5) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ 6) ชีวิตครอบครัว และ 7) ชีวิตในชุมชน

ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้นโดยพัฒนาจากตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความสอดคล้องต่อเนื่องของแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้น ได้นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมถูกต้อง ตามคำแนะนำ ก่อนนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2567 จนถึง เดือนสิงหาคม 2568 โดยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ โดยได้ดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยเพื่อนำไปประกอบการขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเน้นการกำกับดูแลกระบวนการอย่างใกล้ชิดเพื่อ ป้องกันการได้รับข้อมูลที่คลาดเคลื่อน (Control for bias) และตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทันที เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและเป็นตัวแทนของประชากรอย่างแท้จริง 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์อย่างเหมาะสม และส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอสัมภาษณ์เชิงลึกจากมหาวิทยาลัย เพื่อยืนยันวัตถุประสงค์และจริยธรรมของการวิจัย โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง ในขณะที่สัมภาษณ์มีการจดบันทึกข้อความสำคัญ และขออนุญาต บันทึกเสียงและภาพนิ่งจากผู้ให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจ เพื่อใช้ในการถอดความเป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ ชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัยทั้งหมดให้ผู้ให้ข้อมูลทราบอย่างชัดเจน และเน้นย้ำถึง การรักษาความลับ รวมถึงการใช้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น ผู้ให้ข้อมูลทุกคนได้แสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ก่อนเริ่มกระบวนการสัมภาษณ์

ซึ่งหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมา ตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ (Triangulation of Data) และนำเสนอข้อมูลที่ถอดเทปแล้ว กลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนตรวจสอบ (Member Check) เพื่อยืนยันว่าข้อมูลที่บันทึกมีความถูกต้องและตรงตามเจตนารมณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์มากที่สุดก่อนนำไปวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1.1) สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และ 1.2) สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis: MRA) 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้บันทึกข้อมูลภาคสนามและการถอดเทปซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยวิธีจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างสรุป ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย ซึ่งได้จากการสังเกตสัมภาษณ์ และการจดบันทึก และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

ผลการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี ในภาพรวม

คุณภาพชีวิตของประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ	3.44	0.47	มาก	6
2. ด้านสุขภาพ	3.61	0.50	มาก	3
3. ด้านชีวิตด้านการใช้สติปัญญา	3.58	0.47	มาก	4
4. ด้านชีวิตการทำงาน	3.27	0.55	ปานกลาง	7
5. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	3.49	0.47	มาก	5
6. ด้านชีวิตครอบครัว	3.63	0.54	มาก	2
7. ด้านชีวิตในชุมชน	3.66	0.48	มาก	1
รวม	3.53	0.21	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านชีวิตในชุมชน ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ ด้านชีวิตครอบครัว ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.54) ด้านสุขภาพ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.50) ด้านชีวิตด้านการใช้สติปัญญา ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.47) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ($\bar{X} = 3.49$,

S.D. = 0.47) ด้านความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ ($\bar{X}$ = 3.44, S.D. = 0.47) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านชีวิตการทำงาน ($\bar{X}$ = 3.27, S.D. = 0.55) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาทุนมนุษย์และการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี แสดงได้ดังตารางที่ 2 – 4

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการพัฒนาทุนมนุษย์ ในจังหวัดสระบุรี ในภาพรวม

การพัฒนาทุนมนุษย์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านความสามารถ	3.87	0.46	มาก	2
2. ด้านทักษะ	3.51	0.43	มาก	4
3. ด้านทัศนคติ	3.89	0.47	มาก	1
4. ด้านความสามารถทางสติปัญญา	3.60	0.48	มาก	3
รวม	3.72	0.23	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการพัฒนาทุนมนุษย์ ในจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.72, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านทัศนคติ ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 0.47) รองลงมา คือ ด้านความสามารถ ($\bar{X}$ = 3.87, S.D. = 0.46) ด้านความสามารถทางสติปัญญา ($\bar{X}$ = 3.60, S.D. = 0.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านทักษะ ($\bar{X}$ = 3.51, S.D. = 0.43) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ในจังหวัดสระบุรี ในภาพรวม

การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. หลักประสิทธิภาพ	3.96	0.43	มาก	1
2. หลักประสิทธิภาพ	3.72	0.47	มาก	5
3. หลักตอบสนอง	3.52	0.53	มาก	10
4. หลักการรับผิดชอบ	3.78	0.44	มาก	3
5. หลักความโปร่งใส	3.59	0.46	มาก	8
6. หลักการมีส่วนร่วม	3.56	0.41	มาก	9
7. หลักการกระจายอำนาจ	3.67	0.47	มาก	6
8. หลักนิติธรรม	3.75	0.48	มาก	4
9. หลักความเสมอภาค	3.84	0.47	มาก	2
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	3.61	0.50	มาก	7
รวม	3.70	0.16	มาก	

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ในจังหวัดสระบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.70, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ใน

ระดับมากทุกด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ หลักประสิทธิผล ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.43) รองลงมา คือ หลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.47) หลักการรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.44) หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.48) หลักประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.47) หลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.47) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.50) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.46) หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.41) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หลักตอบสนอง ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การพัฒนาทุนมนุษย์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสระบุรี

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	3.320	0.285		11.664	0.000
การพัฒนาทุนมนุษย์					
1. ความสามารถ (X_1)	0.094	0.023	0.204	4.110	0.000*
2. ทักษะ (X_2)	0.041	0.025	0.083	1.633	0.103
3. ทักษะ (X_3)	0.079	0.022	0.177	3.536	0.000*
4. ความสามารถทางสติปัญญา (X_4)	0.024	0.022	0.055	1.131	0.259
การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี					
5. หลักประสิทธิผล (X_5)	0.021	0.024	0.043	0.865	0.387
6. หลักประสิทธิภาพ (X_6)	0.035	0.022	0.077	1.551	0.122
7. หลักตอบสนอง (X_7)	0.045	0.020	0.112	2.278	0.023*
8. หลักการรับผิดชอบ (X_8)	0.021	0.024	0.044	0.874	0.383
9. หลักความโปร่งใส (X_9)	0.012	0.024	0.025	0.483	0.630
10. หลักการมีส่วนร่วม (X_{10})	0.018	0.025	0.036	0.739	0.460
11. หลักการกระจายอำนาจ (X_{11})	0.061	0.023	0.139	2.706	0.007*
12. หลักนิติธรรม (X_{12})	0.062	0.022	0.140	2.765	0.006*
13. หลักความเสมอภาค (X_{13})	0.010	0.022	0.023	0.453	0.651
14. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (X_{14})	0.000	0.022	0.001	0.020	0.984
R = 0.351, R Square = 0.323, Adjuster R Square = .291					
Std. Error of the Estimate = 0.200458, F = 3.860, Sig = 0.000					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปร การพัฒนาทุนมนุษย์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสระบุรี โดยพิจารณาจากค่า Sig .05 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดที่ .05 และพบว่าตัวแปร ด้านความสามารถ (X_1) ทักษะ (X_3) หลักนิติธรรม (X_{12}) หลักการกระจายอำนาจ (X_{11}) และหลักตอบสนอง (X_7) ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสระบุรี (Y) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาทุนมนุษย์ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี มีดังนี้ 1) การพัฒนาทุนมนุษย์ ได้แก่ 1.1) ด้านความสามารถ ควรมีการมอบอำนาจ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ การมอบหมายงาน การมอบอำนาจให้ตัดสินใจแก้ปัญหาในงานได้อย่างชัดเจน และมีอิสระในการสร้างสรรค์ผลงาน 1.2) ด้านทักษะ ควรมีการปรับเอาเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะในการใช้ระบบงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระยะ 1.3) ด้านทัศนคติ ควรส่งเสริมให้การทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้การยอมรับต่อส่วนรวม 1.4) ด้านความสามารถทางสติปัญญา ควรมีการจัดกิจกรรม สนับสนุนให้เกิดการนำเสนอความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อประชาชนเป็นสำคัญ 2) การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ 2.1) หลักประสิทธิผล ควรมีการวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ อย่างเป็นระบบแบบแผน และมีการวางแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงและการบริหารความขัดแย้ง 2.2) หลักประสิทธิภาพ ควรมีการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการเหมาะสมกับด้านโครงสร้างของเทศบาลและง่ายต่อการปฏิบัติ 2.3) หลักตอบสนอง ควรพัฒนารูปแบบกระบวนการปฏิบัติงานให้มีความเป็นระบบ มีขั้นตอนที่รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ 2.4) หลักการะับผิดชอบ ควรมีการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมในการทำงาน เพื่อลดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด 2.5) หลักความโปร่งใส ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชน สามารถแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และสามารถตรวจสอบผู้บริหารได้อย่างแท้จริง 2.6) หลักการมีส่วนร่วม ควรเร่งพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ในการประชุมประชาชนสามารถเข้าเป็นผู้สังเกตการณ์ได้ โดยไม่จำกัดสิทธิของประชาชน เพื่อประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ในชุมชน 2.7) หลักการกระจายอำนาจ ควรมีการบริหารงานแบบบนลงล่าง มีการมอบอำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากร กระจายอำนาจการบริหาร เพื่อการลดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็นและสำคัญ 2.8) หลักนิติธรรม ในการปฏิบัติตามเทศบัญญัติต่าง ๆ ของเทศบาลควรมีความเสมอภาค มีคุณธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ โดยยึดหลักไม่มีความผิดไม่มีโทษ 2.9) หลักความเสมอภาค การพัฒนาระบบบริการสาธารณะควรมุ่งเน้นตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพโดยไม่เลือกปฏิบัติ และ 2.10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศบาลควรคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีการให้บริการประชาชนด้วยความเต็มใจ รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการทำงาน 3) คุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี ได้แก่ 3.1) ด้านความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ ควรมีการส่งเสริมการบริหารความปลอดภัยทางการเงินให้ประชาชนรับทราบ 3.2) ด้านสุขภาพ ควรส่งเสริมให้ประชาชนเล็งเห็นถึงความสำคัญของการรักษาสุขภาพ มีการประสานกับโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล อสม. ในการจัดหาฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดต่อต่าง ๆ แก่ประชาชน 3.3) ด้านชีวิตด้านการใช้สติปัญญา ควรมีการประชาสัมพันธ์สื่อ/ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันให้ประชาชนรับทราบอยู่เสมอ 3.4) ด้านชีวิตการทำงาน ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีอิสระที่จะใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ได้ริเริ่มสร้างสรรค์ โดยนำแนวคิดใหม่ๆ มาพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพ 3.5) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการจัดการสภาพแวดล้อมในชุมชน เกี่ยวกับการจัดการขยะ น้ำเน่าเสีย หรือสัตว์มีพิษที่เป็นอันตราย 3.6) ด้านชีวิตครอบครัว ประชาชนควรได้รับการปลูกฝังเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสาร เช่น I message เป็นรูปแบบการสื่อสารเพื่อเกิดความอบอุ่นอารี

ลดความขัดแย้งในครอบครัว 3.7) ด้านชีวิตในชุมชน เทศบาลควรมีการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน ให้สมาชิกภายในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและทำกิจกรรมร่วมกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ว่า

คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพึงพอใจในด้านสุขภาพ ชีวิตครอบครัว และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านชีวิตการทำงานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการยกระดับความมั่นคงทางอาชีพและการสร้างรายได้ที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี ซึ่งชี้ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน และการเข้าถึงบริการสาธารณะ (อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, 2561) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรธร สุริแสง และคณะ ที่วิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนคลองสำโรง จังหวัดสงขลา พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจและคุณภาพชีวิตโดยรวม (จักรธร สุริแสง และคณะ, 2566)

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาทุนมนุษย์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ของประชาชนในจังหวัดสระบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านทัศนคติ การเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพทางสติปัญญา แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านทักษะเชิงปฏิบัติและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ส่วนด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ยในระดับมากเช่นกัน โดยหลักนิติธรรม ความเสมอภาค ความรับผิดชอบ และประสิทธิภาพเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมภาพ ระวังทุกข์ และปัญญา คล้ายเดช ที่ชี้ว่าหลักธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความโปร่งใสและเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานภาครัฐ (สมภาพ ระวังทุกข์ และปัญญา คล้ายเดช, 2561) รวมถึงงานของ อรุณเดช มาร์ตัน และคณะ ที่เสนอว่าการพัฒนาทุนมนุษย์ต้องมุ่งเน้นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะ และเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของแรงงานและส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในระยะยาว (อรุณเดช มาร์ตัน และคณะ, 2565) นอกจากนี้ งานวิจัยของ ประภัสสร ไตรลาภวิฒิ และคณะ ยังยืนยันว่าแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์และการสร้างภาวะผู้นำร่วมในองค์กรช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญ (ประภัสสร ไตรลาภวิฒิ และคณะ, 2563)

แนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาทุนมนุษย์ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี มีดังนี้ 1) การพัฒนาทุนมนุษย์ ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านทักษะด้านทัศนคติ ด้านความสามารถทางสติปัญญา 2) การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักตอบสนอง หลักการะรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ 3) คุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัด

สระบุรี ได้แก่ ด้านความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านชีวิตด้านการใช้สติปัญญา ด้านชีวิตการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านชีวิตในชุมชน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการบูรณาการระหว่างการพัฒนาทุนมนุษย์ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยแนวทางสำคัญประกอบด้วย 1) การจัดโครงการอบรมและฝึกทักษะอาชีพที่เน้นความรู้เชิงปฏิบัติและเทคโนโลยีดิจิทัล 2) การส่งเสริมความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารท้องถิ่น และ 3) การพัฒนากิจกรรมสร้างอาชีพและเศรษฐกิจฐานรากเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ผลการอภิปรายดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอในงานวิจัยของ จักรธร สุริแสง และคณะ ที่ชี้ว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนช่วยเพิ่มความเข้มแข็งและเสริมสร้างความพอเพียงในพื้นที่ (จักรธร สุริแสง และคณะ, 2566) รวมถึงงานของ สมภพ กระจับทุกซ์ และปัญญา คล้ายเดช ที่ระบุว่า การบูรณาการหลักธรรมาภิบาลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนจะนำไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพและความไว้วางใจในสังคม ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่น (สมภพ กระจับทุกซ์ และปัญญา คล้ายเดช, 2561)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดสระบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงความพึงพอใจในด้านสุขภาพ ชีวิตครอบครัว และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต อย่างไรก็ตาม ด้านชีวิตการทำงานยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ผลการวิเคราะห์การพัฒนาทุนมนุษย์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ของประชาชนในจังหวัดสระบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านทัศนคติ การเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพทางสติปัญญา แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านทักษะเชิงปฏิบัติและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ส่วนด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ยในระดับมากเช่นกัน โดยหลักนิติธรรม ความเสมอภาค ความรับผิดชอบ และประสิทธิผลเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ และแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาทุนมนุษย์ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี มีดังนี้ 1) การพัฒนาทุนมนุษย์ ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติ ด้านความสามารถทางสติปัญญา 2) การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อสังคม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ 3) คุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดสระบุรี ได้แก่ ด้านความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านชีวิตด้านการใช้สติปัญญา ด้านชีวิตการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านชีวิตในชุมชน แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การจัดโครงการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น การเสริมสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารท้องถิ่น และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายที่บูรณาการ หลักธรรมาภิบาล (โดยเฉพาะความโปร่งใส หลักนิติธรรม และการมีส่วนร่วม) ในทุกโครงการ

พัฒนาทุนมนุษย์ การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาทุนมนุษย์ระดับจังหวัด เพื่ออุดช่องว่างด้านทักษะเชิงปฏิบัติ และการกำหนดให้มีการประเมินผลการใช้นโยบายการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี อย่างเป็นระบบเพื่อวัดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตโดยตรง 2) ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่ การดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะอาชีพ ให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาด้านชีวิตการทำงาน การเสริมสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการบริหารท้องถิ่น, และการ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชุมชน และ 3) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ การควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อื่น ๆ (เช่น จังหวัดสมุทรปราการ หรือกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน) การประเมินผลการใช้นโยบายการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไปปฏิบัติ ตามกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ในระยะยาว, และการ ศึกษาเชิงคุณภาพด้านธรรมาภิบาล เปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานในบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อนำมาปรับปรุงกลไกการทำงานของภาครัฐ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2551). รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2551. กรุงเทพมหานคร: กรมการพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทย.
- จักรธร สุริแสง และคณะ. (2566). องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชน ชุมชนคลองสำโรง จังหวัดสงขลา. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 6(4), 142-154.
- นิษฐพร โพธิ์รักษา และคณะ. (2023). ประสิทธิภาพการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสระบุรี: Effectiveness of Local Development in Saraburi Province. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 17(3), 143-160.
- ประภัศร ไตรลาภวิฒิ และคณะ. (2563). แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 4(3), 157-170.
- ลัดดาวัลย์ คงทอง. (2561). รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว. ใน ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมภพ ระงับทุกข์ และปัญญา คล้ายเดช. (2561). ธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 18(3), 255-265.
- อนรรฆ อีสเฮาะ. (2562). คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูง อายุในตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี. วารสารร่มพฤษ์ มหาวิทยาลัยเกริก, 36(3), 45-65.

- อรุณเดช มารัตน์ และคณะ. (2565). การพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อยกระดับฝีมือแรงงานไทยในศตวรรษที่ 21. วารสาร
วิทยาการจัดการปริทัศน์, 25(2), 252-264.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5th ed.). New York, United States:
Harper Collins.
- Turner, R. C. & Carlson, L. (2003). Indexes of Item-Objective Congruence for Multidimensional
Items. *International Journal of Testing*, 3(2), 163-171.
- UNESCO. (1993). *Quality of life Improvement Programmes*. Bangkok: UNESCO Regional Office.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.